

۱۳۸۸۲۹۷

پایپ نامه

سعيد كريمى

گزارشی مفصل از آلبوم‌های پایپ ۹۴-۱۳۹۳

سرشناسه: کریمی، سعید، ۱۳۵۷-
عنوان و نام پدیدآور: پاپ نامه، سعید کریمی.
مشخصات نشر: تهران، فصل پنجم، ۱۳۹۳.
مشخصات ظاهری: ۴۳۲ص.
شابک: 978_600_304_324_4
وضعیت فهرست نویسی: فیپا.
موضوع:
ر◆بندی کنگره: ۲۱۳۹۴ پ ۴ ک / ۹۹- PIR
رده بندی دیویی: ۸۱/۶۲ فا
شماره کتابشناسی ملی: ۴۱۲۸۴۸۱

فصل پنجم

ناشر تخصصی شه

پاپ نامه

سعید کریمی

ناشر: فصل پنجم

چاپ اول: بهار ۱۳۹۵

شمارگان: ۱۱۰۰ نسخه

طراح جلد: آمنه کریمی

صفحه آرا: محسن بیگی

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۰۴-۳۲۴-۴

حق چاپ برای ناشر محفوظ است.

صندوق پستی ناشر: ۱۳۱۴۵-۴۵۱

مرکز پخش: میدان انقلاب، ابتدای کارگر جنوبی، کوچه مهدیزاده، شماره ۴، واحد ۱۰

تلفن: ۶۶۹۰۹۸۴۷ - ۰۹۱۲۱۵۹۱۸۹۱ تلفکس: ۶۶۹۰۹۸۴۸

fasle5.1386@gmail.com

www.Fasle5.ir

instagram: fasle5

فهرست

پیشگفتار / ۹

فصل اول: متن ترانه‌ها

پاییز، تنهایی، احسان خواجه‌امیری / ۱۵

مدار بی‌قراری، بابک جهانبخش / ۲۳

بنیامین ۹۴، بنیامین بهادری / ۳۱

نق‌الوده، بهنام صفوی / ۳۹

اشق، حمید عسکری / ۴۷

فقه، شکر کن، رضا صادقی / ۵۵

سلول شخص، رضا یزدانی / ۶۷

پرتگاه، سامان لیلی / ۸۵

رویا، سینا حبیبی / ۹۵

تا نفس هست ...، سهراب سکوهی / ۱۰۵

دیره، علی اصحابی / ۱۱۳

مخاطب خاص، علی عبدالمالک / ۱۱۹

شخصی، فرزاد فرزین / ۱۲۹

عشق یعنی، فریدون آسرایی / ۱۳۹

خداحافظ، گروه آریان / ۱۴۷

جاده می‌رقصد، گروه چارتار / ۱۵۵

من و ما، آلبوم گروهی / ۱۶۱

ماه هفتم، مازیار فلاحتی / ۱۶۹

دارم میرم، مجید خراطها / ۱۷۷

پاروی بی‌قایق، محسن چاوشی / ۱۸۵

نگاه، محسن یگانه / ۱۹۳

اسمش عشقه، مرتضی پاشایی / ۲۰۳
 همیشگی، مسعود امامی / ۲۱۱
 از این ساعت، مهدی احمدوند / ۲۱۹
 مثل مجسمه، مهدی یراحی / ۲۲۷

فصل دوم: نتایج پژوهش

زبان و واژگان در متن ترانه‌ها / ۲۳۷
 واژگان، فرنگ، نام‌های خاص / ۲۴۴
 موضوعات / ۲۶۶
 زمان قطعات و ابیات / ۳۱۱
 مبدی قطعات / ۳۷۷
 بازخوانی‌ها و اسم ترانه‌ها / ۳۸۱
 ساختمان کلام / ۳۸۲
 قافیه / ۳۹۶
 زبان / ۳۱۳
 پدیدآورنده‌گان / ۳۴۳
 استودیوها / ۳۶۴
 طراحی و عکس / ۳۶۸
 تهیه‌کنندگان، مدیران، مشاوران / ۳۷۳
 سپاس و قدردانی‌ها / ۳۷۷
 جلدها / ۳۸۷
 موارد دیگر / ۳۹۳
 فهرست کامل ترانه‌ها / ۳۹۶
 فهرست اعلام / ۴۱۸

مقدمه

این کتاب یادگارِ کارگاهِ تحلیلِ ترانه‌ای‌ست که تابستان و پاییز امسال برگزار کردم. این کارگاه با هدفِ شناختِ مبانیِ زیبایی‌شناسی، تحلیل، نقد و داوری در ترانه تشکیل شد که در آن به جز مباحثِ تئوریک، به شکلِ عملی به تحلیل ترانه‌های روز پرداختیم و سعی کردیم از جنبه‌های مختلف به آن نگاه کنیم. این بخش بخشی از درس‌گفتارهای کارگاه را شامل می‌شود و در آن به جز مواردی خاص، وارد حوزه‌ی نقد و داوری نشده‌ایم و به تحلیل و بررسی بسنده کرده‌ایم. جایی که من مطالعه کرده و دیده‌ام، پژوهشی در این حد جامع در حوزه‌ی موسیقی پاپ ایران هرگز انجام نگرفته است. به رغم کم و کاستی‌هایی که ممکن است در این گونه پروژه‌ها پیش بیاید که عموماً به خاطر تازه بودنش ناگزیر است، امیدوارم این کتاب برای اهالی موسیقی پاپ و علاقه‌مندان و همچنین جامعه‌ی سنا، ساز، روانشناسان و اساساً حوزه‌های مختلف فرهنگی که می‌توانند از این ارزش جامع در تحقیقات خود استفاده کنند، مفید و موثر باشد.

این پژوهش بی‌یاریِ دوستان و همراهانِ یاسر نمود و جا دارد از همه‌ی ایشان نام ببرم و سپاس‌گزاری کنم؛ نخست باید از محمد نویری، سعید رضایی، هادی مهدیزاده، و همچنین سرکارخانم رویا بقوع نام ببرم که بی‌دریغ همراه این پژوهش بودند. و نیز باید از آرش افشار، پیمان زه‌موندی، علیرضا سرمیدیان، یاسر محمدی و سرکارخانم‌ها، نیلوفر مشفق و پدیده نیشابوری یاد کنم که هر کدام در بخشی از این پژوهش همکاری کرده‌اند. زحمت نمونه‌خوانی قبل از انتشار بر عهده‌ی صابر قدیمی عزیز بوده است که از او نیز ممنونم.

همچنین باید از محسن بیگی عزیز تشکر کنم که طبق معمول به من لطف داشته و برای طراحی صفحات این کتاب زحمت بسیاری کشیده است.

سعید کریمی

پیش‌گفتار

از زوایای گوناگون می‌توان به موسیقی پاپ نگاه کرد، از منظر ارتباط این نوع موسیقی با موسیقی هنری و بررسی شاخصه‌های زیبایی‌شناسی آن و یا چرخه‌ی تجاری و مسائل اقتصادی و یا تاثیر فرهنگی میان عامه‌ی مردم و مبدعین دیگر که هر کدام در جای خود مهم و ارزشمند است.

رشد رسانه‌ها و فن‌آوری باعث شده تا در سال‌های اخیر، تاثیر موسیقی پاپ بیش‌تر در ردی تو فرار گیرد. اخبار آن‌ها بیش‌تر دنبال می‌شود و راه تولید و انتشار و ارتباط مخاطب هم آسان‌تر شده است. رسانه‌ها گسترش یافته است و ذائقه‌ی موسیقی مردم تنها در انحصار یک رسانه یا یک نهاد نیست، حال در این سال‌ها افراد مختلف با دیدگاه‌ها و تخصص‌های مرتبط یا بعضاً بی‌ربط درباره‌ی وضعیت حال حاضر موسیقی اظهار نظر می‌کنند و البته عموم این اظهار نظرها با تأسّف همراه است و انتقاد از هر آن چه در موسیقی پاپ می‌گذرد.

جدا از این که خیلی از انتقادهای در جای خود درست است، ولی با انتقاد صرف و تخریب عده‌ای نمی‌توان مشکلی را حل کرد. این باید نگاهی عمیق‌تر به موضوع داشت و در پی شناخت بود و بعد طرح مسئله کرد. بعضاً عده‌ای از منتقدان انتظاری از موسیقی پاپ دارند که اصلاً قرار نیست موسیقی پاپ این وظیفه را به دوش بکشد. قیاس این نوع موسیقی با موسیقی هنری از پایه غلط است. موسیقی پاپ، هنر صرف نیست، هنر صنعت است. خالق هر اثری در حیطه‌ی موسیقی پاپ ضمن توجه به خصایص هنری البته در سطوح مختلف، باید به جنبه‌های تجاری و خواسته‌های مخاطب هم اهمیت دهد.

فعالان موسیقی پاپ کاملاً باید واقف باشند که اثرشان را برای کدام دسته از مردم خلق می‌کنند؟ و با چه ابزاری آن را به گوش طرفداران‌شان می‌رسانند؟ این که موسیقی پاپ را مردمی بنامیم تلقی درستی است، ولی عامه‌ی مردم همه سلیقه‌ای خاص و دغدغه‌های ذهنی یکسانی ندارند، هر گروهی با توجه

به موقعیت تحصیلات و اقتصادی و اجتماعی و به ویژه سن و سال، نوع خاصی از موسیقی پاپ را دنبال می‌کنند. حال روانشناسی خواسته‌های این مخاطبان و توجه به زمینه‌های فرهنگی و فکری آن‌ها همیشه مولفه‌های مهمی در خلق هر اثر پاپ است.

بدیهی است این توضیح برای یادآوری تعاریف بود و گرنه این نوشته بر آن نیست تا از آثاری دفاع کند که با کلیشه و تقلید و استفاده از رانتهی خاص و اسماً با هر ترفندی به دنبال جذب مخاطب هستند. پیداست که اساس موفقیت در این چاره‌های سالم، استعداد و خلاقیت است. حال این که چرخه‌ی موسیقی ما در حال حاضر چه اندازه سالم است و از استانداردهای این صنعت در دنیا تبعیت می‌کند؟ بحثی مفصل است که جای آن در این کتاب نیست.

این تحقیق بر آن است تا از سوی دقیق از وضعیت موجود موسیقی پاپ در اختیار علاقه‌مندان قرار دهد و سعی شده است تا همه‌ی جوانب تولید و عرضه بررسی شود. با این حال توجه به تازگی و جامع بودن این پروژه، ادعای کامل بودن و بی‌نقص بودن آن را هم نداریم. بدیهی است در صورت وجود بودجه و همکاری نیروهای متخصص بیشتر و زمان بیش‌تر، هم می‌توان گستره‌ی چنین تحقیقاتی را گسترش داد و به نتایج دقیق‌تری رسید.

و اما نکاتی که پیش از مطالعه‌ی این پژوهش باید در نظر داشت:

- ۱- تا آن جا که امکان داشته از داوری پرهیز شده است. از کتابی چون خوب و بد و ضعیف و قوی در این تحقیق خبری نیست، همه‌ی این داوری‌ها به خواننده واگذار شده است. در مواردی خاص چون مسائل دستوری هم به ناگزیر خدشه‌های دستوری و زبانی ثبت و بررسی شده، ولی کماکان از تحلیل و نتیجه‌گیری خودداری شده است.

- ۲- در این پژوهش به جزئی‌ترین مسائل که عموماً نادیده گرفته می‌شود ولی عملاً همه‌ی آن‌ها مهم است، پرداخته شده است. به جز نام همه‌ی عوامل، به

مسائل جانبی چون طراحی و زمان و مدّ قطعات و ... اشاره شده که هر کدام از این مسائل به ظاهر جزئی، بی‌شک در کلیت اثر دخیل است و اگر جز این بود، منطقاً لازم نبود این همه حساسیت داشته باشد و برای آن‌ها هزینه شود! ۳- در گزینش آلبوم‌ها سعی بر آن شده تا بی‌طرفی رعایت شود. تمام خوانندگانی که محبوبیتی خاص در میان نسل جوان و رسانه‌های مجازی دارند و کسرت‌های زیادی در تهران و شهرستان‌ها دارند در این تحقیق آورده شده‌اند. این میان خوانندگانی هم هستند که همین شرایط را دارند ولی هیچ آوازی از ایشان در این بازه‌ی زمانی منتشر نشده است و تنها تک‌ترانه منتشر کرده‌اند و طبیعتاً جایشان در این کتاب خالی است.

توضیح این که بر روی تک‌ترانه‌ها هم خالی از فایده نیست، اما با توجه به پراکنده‌گی زیاد این آثار و وجود انتشار آن‌ها در محیط‌های مجازی نمی‌توان حد و حدود مشخصی برای تحقیق معین کرد. این که اساساً گستره‌ی چه خوانندگانی را باید در نظر بگیریم. چنان‌که مرز دقیقی بین خوانندگان مجاز و غیرمجاز وجود ندارد. بعضاً خواننده‌ها، آلبوم دارد، ولی در تلویزیون مجاز نیست یا برعکس در تلویزیون می‌خواند و انتشار آن‌ها او مجوز نمی‌دهد، یا نه آلبوم دارد و نه در تلویزیون آثارش پخش می‌شود ولی کسرت برگزار می‌کند و مشکلات دیگر. برای این که نتایج این تحقیق کاربردی‌تر و مشخص‌تر باشد، به همین ۲۵ آلبوم اکتفاء کردیم تا چرخه‌ای خاص و فراگیر از سیقی پاپ که کاملاً تحت نظارت ارشاد است، مورد مطالعه قرار گیرد.

۴- طبیعتاً در همین بازه‌ی زمانی به جز این ۲۵ آلبوم، آلبوم‌های دیگری هم منتشر شده‌اند که پاپ محسوب می‌شود. علت این موضوع عدم محبوبیت این خواننده‌ها به اندازه‌ی کسانی است که در این پژوهش حضور دارند. محبوبیت در رسانه‌های مجازی و برگزاری کنسرت ملاک این انتخاب بوده است. در هر صورت به هیچ عنوان این پژوهش دلیل برتری آثار خوانندگان برگزیده و رجحان ایشان بر دیگر خوانندگان مجاز و غیر مجاز نیست.

۵- در ثبت اطلاعات آلبوم‌ها و متن ترانه‌ها کمال امانت‌داری حفظ شده است

با ذکر این نکته که شکلِ مکتوبِ ترانه‌ها فقط در یک آلبوم نوشته شده بود، بقیه‌ی متن‌ها از روی قطعاتِ آلبوم پیاده شده است و تمام تلاشِ گروه بر آن بوده که عینِ آن چه خوانده می‌شود ثبت شود ولی متأسفانه در بعضی تراک‌ها آن چه خوانده می‌شود نارسا بوده و در سایت‌های مختلف هم شکلِ درستی از این ترانه‌ها موجود نبود. طبیعتاً ممکن است در چند ترانه، متن با آنچه در اصل خواننده می‌خواند، متفاوت باشد.

۶- مشخصاتِ کاملِ ترانه‌های این پژوهش به ترتیبِ حروفِ الفبا در پایانِ کتاب آمد است.

۷- در اصل نخست مضمون، قالب و وزنِ ترانه‌ها همراه با متن ثبت شده است و در فصلِ دوم در این باره توضیحاتِ مفصل داده شده است.